

AKATALPA

Ağustos 2007 - Sayı 92

Aylık Edebiyat Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Hüseyin PEKER

NÂZİM'İN ŞAPKASI

Ramis DARA

Gündelik edebiyatla, özellikle şiirle ilişkimi seyreltmemde pek çok etmen rol oynuyor. Bunların başta geleni kendi adıma başarıyı diyebileceğim bir kitap yazma çabası içinde olmam. Bunun için günde 16 saatten az çalışmıyorum; ancak bittiğinde, biter mi emin değilim, onu da önceki kitaplarım gibi olmadı deyip yakar mıyım, yani siler miyim gönlümden öncekiler gibi, bilmiyorum.

Birinci etmen bana ilişkin de; ikinci etmen biraz benim dışımda. O da gözüm nereye çarpsa, akıl almaz bir düzeysizlik denizi görmem. Somut yanlışlar, hatalar görmem. Yıllardır Ramis Dara, Hilmi Haşal, Melih Elal olan adların kırk küsur şekilde yazıldığına tanık oldum, özellikle şairler ve sairler arasında. Haşal genelde Şaşal oluyordu da Haşat yazana doğrusu imge gücü için birazcık gıpta etmiştim!

Adıma hayranlığımdan değil, ama o benim adımla rastlantıyla ortaya çıktıysa da onu çabalarımın ben oluşturmak istedim; buna saygı göstermeyen sairi hiçbir zaman var saymam.

Banka ya da postane kuyruklarında soyadımı doğru yazabilmeleri için "boş kabın ağırlığı yani" diyen bana, ad konusunda, ha öyle ha böyle diyen birinin söyleyecek sözü olmamalı.

Bu oransız girişi Nâzım'ın şapkasına dikkat çekmek için yaptım. İnsan adlarında kural, adı taşıyan kişinin isteğine uymaktır. Attilâ İlhan da doğrudur, Atilla Özkırmımlı da; olamayacağı, Atilla İlhan ve Atilla Özkırmımlı yazmaktır. Böyle başlayınca başlayamazsınız, kimse ötesini okumaz, okumamalıdır.

Nâzım çoktan toprakta, milyonlarca şiirserverin gönlünde olsa da ve ona bugün adını nasıl yazalım diye soracak durumda değiliz. Ama yasal varislerinin izniyle yayımlanan onlarca kitabında Nâzım yazıyorsa, bizim de artık Nazım yazma hakkımız olamaz, olmamalıdır, olmayacaktır.

Yazılıkaya'nın Haziran 2007 sayısında Cahit Koytak'ın çok uzun bir Nâzım Hikmet şiiri çıktı. Şiirde geçen rüzgâr, hikâye, kâkül sözcüklerini, hatta erguvanî, firûze, mesihî, meselâ gibi sözcükleri bile şapkakalı yazan şair, nedense şu meşhur şapkayı Nâzım'dan esirgiyor, onu Nazım diye önümüze sürüyordu.

Olur mu, olabilir mi, olabilecek mi?..

Yılmaz Arslan, Mitat Çelik, Ersun Çıplak, Ramis Dara, Gültekin Emre, Mustafa Fırat, Hilmi Haşal, Salih Mercanoğlu, İbrahim Oluklu, Ahmet Özbek, Hüseyin Peker, Celâl Soyca, Abdurrahman Şenel, Betül Tarıman, İhsan Üren, Sadık Yaşar.

GÖZ KALEMİ

Suçluyu nasıl bulamam gün içinde?
sicili bozuk cazcıyım, nasıl bulamam
suçlu, evlerin fotoğrafı içinde?
suçlu boş kafalı, sanat düşkünü
bir o kadar da âşık!
gözümde canlandırdım kim olduğunu
suçlu; paslı demir, üstüme vuruyor
sıkışmış fermuarlardan bakıyor üstüme

Suçlu bende, pencereden görüyorum örtülü kimliğiyle
cebimde bozuk para, bazen ıslak mendil
kızartma yağlar akıyor, mucize ülkesinden
suçlu benle, gölgemde bıçak biçiminde terliyor
yastıklar çiziyor göz kalemiyle
yat diyor, iki kişi olalım yaz gününde
yataklar düzenliyor, ter bırakmayan ipliklerden
evimin önünde patlayan bombaya rağmen
papatyalardan oluşan duvaklar örüyor üstüme

Suçlu ayağa kalk!
saklanma, kurnaz oyunlar içindesin
göğsümde atlet, bileğimde dövme
ağzıma yapışan tükrük kadar bereketli..
kurşun yağdığı gün anladım seni!
kara cesaretini benden alıyorsun
agresif bir burnun var senin
ben yürüdükçe nemlenen boynun..
maskeli gözetleyenlere, eldivenli elleşenlere, sen nesin?
her suç işlediğinde yaşam sahibi
babasına sıkılan kurşunlara benziyorsun insanın

Anahtar paspasın altında
kapımı açıyorsun sonuna kadar
perdelerimi kapıyorsun, güneş odaya iz bıraktığında
kendimi çalımıyorum karşında
ışıkları söndürüp, güneşi döndürüyorum
dava listesi büyüyor, kanıma giriyorsun sır perdesi!
masamın üzerinde çiçekleniyorsun, deliksiz örtüde

Senleyim baharatların rengine göre
düz gitmiyorum, yırtmaç belden başlıyor
benden kalkıyor ölüm gemileri
tuzlu halde bırakıyorsun beni, terliyorum birlikte
durmadan yalan söylüyor,
suç işleyenlere yol gösteriyorum
kim delirtti beni
fotoğrafını dağıtmaya başladım senin, ipuçlarına
gece başladı kan hücrelerimde
susmayı düşünüyorum bunca kabuk
kemikten örülü istek içinde

HER TOPRAKTA YETİŞEN İŞİK

FİDESİ: ŞİİR

Hilmi HAŞAL

Şiir nerede? Günümüzün “elektrohız” sarhoşluğunda akan, diğer deyişle; “teknohaz” hipnozunda yiten yaşamın neresinde? İnsan nerede, anlam nerede, zaman nerede? Başka sorular da eklenebilir: Bulutlar nerede, rüzgâr nerede? Şiir nerede? Balıklar nerede, böcekler nerede, kuşlar nerede? Yaşamın rengini, sesini, soluşunu oluşturan öğeler, doğal doku, büyüğü giz nerde, dirimin vazgeçilmez belirtisi ışık nerde? Sonsuzluk nerede?

Sorular kışkırtıcıdır! Hele ruhunu ve aklını şiire bağlamış, ömrünü yazıya adanmış; sözcükleri yol nesnesi kılmış üçra meczupları için, güncelliğini ve devasa önemini hiç yitirmeyen aranan yanıtlar. Türkçe şiirin birikim havzasına, yani zamanımızın bilinmezlik değirmenine su taşıyan söz konusu meczuplar için, tutkulu eylem gerekçesidir aynı sorular. Her neredeyse, büyük yalnızlığını yaşayan, kendi ıssızlığından zamanın bukağını gören, insanın sonsuz trajedisini okuyan, imge düşkünü kalemlerin baş belâsıdır denebilir. Şiire, çağa ve koşullara, yani gerilime ve yoksunluğa ilişkin sorular, sorunlar silsilesi. Dünyanın diğer ülkelerinde de olduğu varsayabileceğimiz “Şiirkolik” yazı ve düşünce temsilcileri, Türkiye şiirinin gündemi üzerinden, özel ve genel yaşantılarına mim koymaktadırlar. Bu, şiirimiz adına yararlı yadsınmayacak ivmeler halkasıdır, övgüye değer çalışmadır. Özverili etkinliktir. Bereket belgesidir adeta!

Ortak adlandırmayla, “Şiirkolik”lik şemsiyesi altında, ya da “tenha” kalemleri dolayısıyla anılabilecek şair-yazar kişiler, edebiyatımızın gönüllüleridir. Her dönemde vardır onlar. Bir yandan, kendi şiiriyle, özel simyacılık serüveniyle, o bitmez tükenmez içsel hesaplaşmalarıyla yolculuğunu sürdürürken, diğer yandan da yazılarıyla soru ve yanıt üretmektedirler. Döne dolaşa aynı evrensel tema üzerine kurarlar yaratım gömeci. Her yeni an’la demlenen, her yeni dokunuşla mayalanan, her yeni sıkıntı, yeni sarsıntı dalgalanmasıyla fokurdayıp kaynayan entelektüel dert fıçısı içre... Gerek poetik sorunlar, gerekse başka şairlerin şiirsel eylemi ve meyve hasadı dolayısıyla söz alırlar. Etkinliği ve verimi görüp alkışlarlar, alkışlamasalar da ‘eser’in varlığını benimseyip özel kütüphanelerine katarlar.

Şiir dünyamızın, insan ve kuram odaklı sorunlarca yoğun emek veren şair-yazar üyeleridir söz konusu yalnızlık veya üçra ‘tip’leri. Gönüllü şiir elçileri... Dergi çıkarırlar bir yolunu buldularsa. Dergi çıkarmasalar değişik soruşturmalara yazı yetiştirirler. Yürürlükteki dertlerin bir ucundan değilse diğer ucundan konuya katılır, yorum, yargı bildirirler. Kimler peki onlar? Çoğumuzun cismen değilse de ismen tanıdığı imzalıdır. Birbirine ilgileri, ilişkileri var ya da yok, birbirini onayalar ya da onaylamaz, birbirini sever ya da sevmezler(!) ama ortak eylem alanları dolayısıyla okurun ilgi ve sorgu merceği altındadırlar. Genç, orta yaş, yaşlı grubuna girebilir ama toyluğuyla da olgunluğuyla da şiir adınadır eylemleri. Çünkü onlara göre, her yeni adım şiiri ilgilendiren metinler bırakmalıdır ardında. Öyle anlaşılır varlık, öyle bereketli sonuç gösterir.

Evet, kimler peki onlar (?) sorusu, kışkırtıcı ateşini koruyan en önemli merak ve polemik kaynağıdır. Kimlerin genelden bireye, gelenekten moderniteye poetik durumu işaret ettiği ve nelere vurgu yaptığı önemlidir kuskusuz. Coğrafyamızın değişik noktalarına konaklamış “yazı delisi”, “Şiirkolik”, “edebiyat Donkiso’u” tanısını (ve tanımını) hak eden kişilerdir onlar. Herhangi bir karşılık düşünmeden, beklentiye kapılmadan yaparlar işini. Tek sevdaları şiirdir. Ancak şiirin uğruna nefes alıp verirler. Kimler olduklarını şiir “camiası” bilmektedir. Yine de öznal pencereden bakıldığında, bir tür seçme, görme ve değer bulma / değer bilme belgesi elde edilebilir. Emek ve ürün tanıma, takdir etme niteliği taşıyan yanıtlara götürebilir metni, girişilen güncellik saptamaları. Her okurun izlediği, çalışmalarını zevkle ve merakla gününe katkı edip yararlandığı, kendince farklı bulduğu imzalar tutar önceliği. Her

okurun sevdiği, “Şiirkolik” serüvenciler ve şiir düşüncesi üretip paylaşan şair-yazar vardır. Şiirin göverdiği gürbüz bahçeleri görür, gösterir ve gözetir onlar. Herkes kendi listesini oluşturacaktır, iki elin parmaklarını geçmeyen toplamı dile getirecekse. Eğer paylaşmak isterse elbette!

Bir uçtan diğer uca, büyük kent içlerinde, klavyesinin başında, ekranın derinliklerine gezinti yaptıkları sanılır. Oysa kitaplarla, dergilerle ve etkinliklerdeki konuşmalarla, şiir sorunları üzerinden katkı koymayı sürdürürler. Her dem etkindirler. Ülkemizin şiir iklimi ve şiir toprağı üzerine en çok çalışan, yazılarıyla ve şiirleriyle yoğun biçimde okuru etkileyen, yani kayda değer verimlilik gösterendir onlar! Onlar belli! Son yılların dergilerine ve yayınlarına iz düşenler, ürünlere ve etkilerine, beğenilerini de katarak harmanladıkları görüşleriyle dikkat çekmişlerdir genellikle. Bu yabana atılamaz! Beyinlerine, yüreklerine ve kalemlerine sağlık(!) demek kalıyor bize. Yalnızın yazılmış yalnızlığını öğrenen okura.

Onlar kimler mi? Her okura göre liste biraz değişebilir elbette, ama ille de zikredilecekse eğer, anılacak imzalar şunlardır: Mersin’de Celâl Soycan, kuram / kavram eksenli ve estetik bezemeli metinleriyle ve şairlerle kitapları üzere düşünce üretmesiyle; İzmir’de Veysel Çolak, şiirin bitmeyen ideolojisi ve ideolojinin bitmeyen şiirselliğini irdelemesiyle. İzmir’den Yusuf Alper, şiirin bilinçaltı labirentleri ve şairin “psikodinamigi” içre derin ve yaygın araştırmalarıyla; Berlin’den Gültekin Emre, şiirin gurbetlik haller üzerinden panoramasını çizmesiyle; Bursa’dan İhsan Üren, yıllık “Ufuk Turu” çemberindeki şiirin ve şairin nabzını (sinir katsayısını) okumasıyla; Trabzon’dan Yaşar Bedri, şiir denizinin ruhunu *Mortaka* reisi olarak nakışlamasıyla; Trabzon’dan Ahmet Özer, *Kıyı*’lann şiiri ve şairi eskitemediği, yazmaktan, okumaktan, yayımlamaktan bezdiremediği gerçeğine vurgu yapmasıyla; Ordu’dan İrfan Yıldız, şairin değerbilirlik yanını gösterip paylaşmasıyla; Kayseri’den Halim Şafak, bireysel çabasını *Bireylikler* yargısı üzerinden şiir çorbasına kattığı tuzla ve şairin ardından ortaya koyduğu değerbilirlik emeğiyle; İstanbul’dan Şeref Bilsel’in ve Cenk Gündoğdu’nun dönem şiirini *Şiir Defteri* yıllıklarla ilgi odağına çekmeleriyle, Baki Ayhan T. ile Baki Asiltürk’ün çağdaş şiir harmanında ‘tez’lik metinler kotarıp tarihe katkıda bulunmasıyla, Haydar Ergülen, şiire ve şaire her zamanki “itinalı” bakışıyla; Nevşehir’den Fuat Çiftçi, *Şiiri Özlüyorum* yapıyla; Adana’dan, *Yom’cu*, *İmgelem’ci*, *Heves’çi* müdahalelerin şiir üretim imcesine sokuluşu; Eskişehir’den Rahmi Emeç’in ve Olcay Özmen’in *Yazılıkaya’yı* yeniden konuşturmaları, Nemci Selamet’in “kullanılmış” sözcükleri dert edinişi... Diyarbakır’dan İhsan Fikret Biçici ile Ahmet Çakmak’ın, şiirin “sur” dışından da gelebildiğine *Yaratım’ca* mim koymalarıyla, Azad Ziya Eren’in kırsal yerleşimde öğrencilerle şiiri günler / günlükler tutulabileceğini kanıtlanmasıyla; Antalya’dan Ahmet Tüzün ve Mustafa Koç, şiire Akdeniz rengini ve portakalı yakıştırma gayretleriyle; Çanakkale’den Şenol Topçu, Yadigar Ercan, bir avuç kültür sanat topluluğu gönüllüsü, Metin Cengiz’in kılavuzluğu (önermesi / yönetmesi / yönlendirmesi) altında kotarılan *Düşeyaz* şiir seçkisi ve “Troia Şiir Günleri” ile; Kocaeli’nden Üniversitenin Şiir Kongresi ve *Akademi Gökyüzü* dergisi kapsamında Nejat Gacar, Şener Aksu... Ve daha niceleri... Tümüne Bursa’dan bakınca, sevlimeye değer işler yaptıklarını görmemek olur mu? Günümüzün şiir toprağı, şiir iklimi, şiir atmosferi, karanlığı ve karamsarlığı savıyor onların emeğiyle, yaratıcı ışığıyla. Hiçbiri yok sayılamaz, sayılmamalı. Çünkü şiirin yalnızlığını kavrayıp, yalnızlığın verimini, yaşam sızısını duymakla, şiire yaklaşıyor olmaları, her birini “merkez”, her birini yeni bir “odak” kılıyor. Onların eylemli varlığı şiirimizin şanslıdır elbette.

Betül TARIMAN

**KENDİMDE KALİYORUM
METRESİ OLDUM SÖZCÜKLERİN**

sonraları taşıdım belkileri allah taksiratını affetsinleri
içimdeki sırrı bir ölünün çehresine beni kendi içime bıraktım

hava soğuktu bir camı hohluyorduk hoh hoh
kahramanlar geçti önümüzden uzun boylu mavi bir melek

birini aldık diğerini öbürüne bıraktık çok isteseydinleri öyle
[özledimkileri]
bıraktığımız her şeyden bir şey anladık

sözü bitmişler geldi gitti işi çoklar işi azlar bir erkeği
[kendimizden anladık]

biri hep ötekiyle yer değiştirdi biri hep hırstı alışılmış
biri kıvamlı bir acı göğe doğru yaprağına mesafe

keşfettik birini ötekenden elimizi kaldırdığımızda hep bir sus
ağrı da milim milim acı kumaşa kumaşa da acı sinmiş

bu da benim ziyan ettiğim kumaş yetimlere de yeterdi dullara
[da namussuzlara da]

gerçek neydi ve mesafe ihmal edilmişlik ve rica
soylu bir acıyla farkındalığımızı kapandık

saatleri ayarladık her an gidebilirimleri cayarım belki cezaya
[kalabilirimleri]
uykudan olduk ciddiyetten uzak örtüsünü kaldırdık kelimelerin

ne de ayıp şeymiş tuttuğumuz yolda havva'dan olma bir elma
bir benzerimiz daha yok kendimizi hazza bıraktık

sonra sen yattın ben kendime gittim geldim gittim geldim
bana öyle bakma nesli bu gece kendi kuzeyimdeyim metresi
[oldum sözcüklerin]

Sadık YAŞAR

HAP GÖRÜRÜM

önce yakından... sonra çok uzaktan
hap görürüm gözbebeklerini annemin

-eski bir gün
ince zarıydı soluğun
demir acının iç yağıyla pişerdi kalp

-o gün
uzaklaştırdı tırnak ucuyla
kulağına mezar toprağı serpen iskeletleri

-yeni bir gün
rütbeli bir kakhaha
damara iştahla inen serumdan

açar içerim hangi bakış iyi ederse beni
ben hep hap görürüm gözbebeklerini annemin

Celâl SOYCAN

A D A

A. ben dünyayla bakışırken kırpışan bir ömrümde

beni fark ettiğini fark ettim bebek Ada'nın
– bir dalgıç olan kızımın olduğu söylenir –

gövdemde adını okudu sanki; lehimsiz
bir türkçeyle uyandı kendinden kendime–

ötekiindeki her şey tanıdık birimize; ama
hangimize?

B. anlamadığım bir şeyler söylerim, o anlar...
sanırım bir dil kurmaktadır kendinden bana
bata çıka buldukça yitirdiğim harfleri

bir rüyadan hazırlıksız atlıyor denizime
avuçlarında hâlâ sonsuz suların bilgisi
vaat edilmiş bir toprağa ben kulaç o kulaç-

besbelli bir Ada'ya sığınacak denizim

C. omzumda dinlenen nasıl bir sözcük bu!
soludukça avlumda en eski reyhan kokusu;
kokluyorum, adımdaki Antep ölüsü canhıraş!

beni onaylayan bir karşıtım oldu dünya...
Ada mı? o, dünyayı teselli edecek sütsü magma

kızımın bana sırdır bu ayaklanma–

Abdurrahman ŞENEL

KIZGIN KAYALARDA YALIN AYAK

Ölümden korkmuyorum.
Akşam ya da sabahın körü.
Gözlerimi kapatınca - her yer ölüm -, beyaz köpük bir
[kayıta;

Ya da dişi bir kurt kemiğimi kemirirken,
Elma ağaçlarının arkasında;
Soluğumdan girecek, beni aldığı yere bırakacak,
Ölümden korkmuyorum.

Dili upuzun sarkan bir köpeğe su verirken,
Kızgın kayalarda yalın ayak ya da çıplak;
Orhan Veli ben ve balık, rakı şişesinde uyumuşken,
İçti görünen iskeletlere benzeyen ölümden
korkmuyorum.

Upuzun bir soluk,
- bozkırın dağlara bakan evlerinde -
Sevgilimin adı yazılı yüzüğünü, kanepede arkalarında,
Ya da eşiklerde ararken;
Kapıma dayanan alacaklılara,
Bunca yıl topladığım gazoz kapaklarını verirken;
İşaret parmağımdan beynime kurşun gibi girecek
[ölümden korkmuyorum]

AİLE REİSİNİ ANLAMAK

İbrahim OLUKLU

-Veysel Çolak'a...-

AİLE REİSİ

İskeletimi kurdum, et bulmaya geldi sıra
Kasap çengelinde, sırtlanlar arasında
Sözcüklerle bilenmiş bıçaklar bulmalıyım
Etimden kesilecek parça kaldıysa

Sevgimi kullandılar, suçlamıyorum
Bunun için fazlasıyla zemindim
Yorgun düşüp uyuduğum olsa da
Onlar için sızırarak kalktım hep
Başa kakmak değil de insan böyle oluyor
Et susunca konuşuyor iskelet

Tarzımı zorluyorum, bu benim tarzım değil
Bilirim ağır gelir aileme sözlerim
Ağaca da ağırdır ormandan sorumlu olmak
Bunu anlamak gerek! Bunu anlamak gerek!

Yormuş ailem beni, kamuoyu önünde
Söylemek gerekmez de ben hep içime attım
Eğilip dikkatli bakılsın diye
Sonunda kuyunun kapağını kaldırdım

İçim kuyuya benzer, içimin derinine
Su bitince kendim doldum anlayın
Et çekildi, konuşuyor iskelet
İmâ sanatını geçtim ağızımdaki balta
Benzetmeler sert oldu ama hayat daha da sert

Değişmek diyordunuz o da oldu sonunda
Et yok ama yapılır iskeletin hesabı
Vahşi kapitalizmin diliyle konuşurum
Bu benim tarzım değil bu benim acım
Varlık nedenim ailem ama yorulduğum

Bugün bakıyorum da sobaya odun yerine
Gövdemi atmışım evyah!
İskeletim mi kalmış? Onu da yıkıyorum
Evet, işe gitmiyorum bu sabah

Abdülkadir Budak

birliğinin kurulmasıyla kabul edilmektedir taraflarca. Aynı zamanda imza altına da alınarak... Aile hayatı, aile saadeti, aile hukuku, aile bütçesi, aile ocağı, aile meclisi gibi deyişlerin anlamları içinde oluşan bir yükümlülük aynı zamanda. Böyle bakınca, aile reisliği bireysellikten çok toplumsal anlam taşıyor. Bu yükümlülüğü kabul eden kişi, belki de kendisini değil aile birliğini düşünmek zorunda kalacaktır zaman içinde. Hatta o birliğin diğer bireyleri için kendi yaşamını 'feda edecektir'. Bunu böyle anlamadığı / yapmadığı yerlerde de suçlanacaktır.

"Ben babayım, kocayım, bu evin direğiyim
Bu rolü ben seçmedim ama hep bana verdiler
Kendi çatımı bile ayakta tutmaktan aciz
Bir adamdım belki de, hiç öyle demediler"⁶

Oysa bu birlik, ülkemizin de yaşadığı kapitalist ilişkiler içinde yeniden biçimlenmekte, sorgulanmakta ve geleneksel bağlarından kopmaktadır. Elbette yaşamını yeni biçimiyle de sürdürerek...

Abdülkadir Budak, Aile Reisi'ni yazarken ve önceki döneminden getirdiklerini buna katarken yukarıda sözü edilenlerin bilincindedir. Bu bilinç hali önemli, ama bu bilinç halinin yeni şairlerce ve yeni şiirlerle sürdürülüyor olması şiirimiz açısından daha da önemli.

Şiirimizde bir estetik tercih var ki bu tercihte, birinci tekil kişi söylemi, kişinin sadece kendisini anlatmasını değil çevresinde olup bitenleri anlatmasına da yatkın hale getiriliyor. Bir konuşmasında Abdülkadir Budak şöyle diyordu: "Birinci tekil şahıs ağzıyla yazdım hep. Hep demeyelim de ezici bir çoğunlukla. Dedğim gibi, başkalarının derdiyle, sorunlarıyla, çıkmazlarıyla değil de kendiminkilerle uğraştım genelde. Biliyor ve inanıyordum ki benim derdim, sorunlarım bütün insanlığın derdi ve sorunu. Çıkmazlarım ve arayışlarım da öyle."⁷ Bu söylemin kullanımı elbette estetik farklılaşmalar çerçevesinde şairden şaire değişiyor. Abdülkadir Budak, kendi estetik kavrayışı içinde şöyle kullanıyor bunu:

Aile Reisi'nde Abdülkadir Budak, ele aldıklarını o ailenin iç sorunlarıyla gibisine değerlendirmiyor. Geleneksel aile yapısı içinde karşılaştığımız 'kol kırılır, yen içinde' anlayışı, Aile Reisi'nde, bizzat aile reisinin dile getirdikleriyle çıkarılmaktadır karşımıza. Aile reisi hem kendisiyle hem de ötekilerle yüzleşmekte / hesaplaşmaktadır.

Bizim şiirimizde Behçet Necatigil aileyi, aile içi / ev içi ilişkileri yazmıştı daha önce. Özellikle de *Evler*⁸ adlı kitabında... Yalnız Necatigil'deki ele alış, aileye bakışta, Abdülkadir Budak'taki kadar dışarıya açılmamıştır:

"Nedir anlamıyorum
Evlerdeki hırsı:
Cansızlarla birlik
Canlılara karşı
.....
Körükler cılız olmak
Evlerin hiddetini
Evlerle savaşımız
Savaşların en çetini"⁹
"Sağ çıkıp günlük savaştan,
Evin yolunu tutmuşum.
Yemek yedik, çocuklarım uyudu.
İniyor üstüme yavaştan
Allahın beyaz bulutu,
Kederlerimi unutmuşum."¹⁰

Necatigil, buraya kadar getirmektedir. Budak, bu ele alış bir adım daha ileri götürmekte; bir yandan mirasın altını çizerken, bir yandan da o mirası geleceğe taşımaktadır. Abdülkadir Budak'ın *Ev Zamanı* adlı kitabı bu anlamda da önemli ipuçları sunar:

"Maske siparişleri vermek zorundasınız

Abdülkadir Budak, Aile Reisi adlı şiirine gelmeden önce de aile içi / ev içi ilişkileri çeşitli boyutlarıyla işledi şiirinde.

Bu işleyişi, ayrıntılara fazla yönelmeden, şu şekilde açabiliriz:

Budak, bir dönem yazdığı şiirlerde anne, baba, abla, kardeş kavramlarını / sözcüklerini yoğun biçimde kullanarak ele aldı aile içi / ev içi ilişkileri. *Ahşap Anahtar*¹, bu anlamda önemli bir yapıt. *Ahşap Anahtar*'da aile içi / ev içi ilişkiler ve diğerleri baba-oğul ekseninde geçiriliyordu şiire:

"Ayaklarına bakmıştım yüzüne değil
Annem şaşırmişti buna, tuhaftır ben de
Oğlunun saçlarını okşamayan baba eli
Ne işe yarardı artık, üstelik bir ölüde"²

Benzer bir anlatımla, Budak'ın *Sana Bakmak*³ adlı kitabındaki Annesi Ölmüştü Çünkü şiirinde de karşılaşmaktayız:

"Ablasına anlattı, yanında akşam vardı
Ablasına, akşama; onu beklediğini"

.....

"Ablasına anlattı, yanında liman vardı
Açıklarda su alan bir tekneydi kardeşi"⁴

Bu şiirlerdeki kişi, kendi kurduğu ve aile reisliğini üstlendiği aileyi değil, içine doğduğu aileyi anlatmaktadır görüldüğü gibi.

Sonraları bu anlatıcı, kendi kurduğu ve aile reisliğini üstlendiği birliği işlemeye başlayacaktır. Artık anlatılanların arasında 'karım, kızım, oğlum' diye seslendiği kişiler de vardır. Oysa önceki şiirlerde 'annem, babam, ablam' diyordu daha çok.

Abdülkadir Budak'ın *Ev Zamanı*⁵ adlı kitabına, aşağıda değineceğim için, burada yönelmiyorum.

Şu birkaç paragraf, Abdülkadir Budak'ın şiirinden hareketle ayrı bir inceleme boyutlarında genişletilebilir elbette. Ama biz, oraya değil Aile Reisi adlı şiiri açıklamaya çalışacağız.

Öncelikle söylemek gerekirse bizde 'aile reisliği' yasalarla düzenlenerek kişiye verilmiş bir yükümlülüktür. Bu da aile

*Yürümez evlilik, yürümez çocuklar
Ne güzel yalanlardır beraberlikler için
Öpücükler maskedir, maskelidir kucaklar*¹¹

*“Sokak denilen enkazla eve dönüyorum
Dört ayrı kişiyiz akşamın sofrasında
Salon dörde bölünüyor, soluduğumuz hava
Monolog bir diyalog biçimini alıyor
İğne deliğinden geçiyor soğuk rüzgârlar
Güz bizden öğreniyor yaprak dökünmesini
Dışardan bakılınca bu ev bir bahar*¹²

Aile Reisi’nde sürüp giden bir durum var: Eti yenen biri ve yiyenler. Budak, kendi estetik tercihi içinde bu noktaya kadar taşımaktadır aile içi / ev içi ilişkileri. Necatigil’de ilişkiler hiçbir zaman bu noktaya taşınmamıştır. Eti yenen kişi, ‘aile reisi’ konumunda olan kişidir. Onun etini yiyenler ise adları belirtilmemiş olsa da ailenin diğer bireyleridir.

*“Tarzımı zorluyorum, bu benim tarzım değil
Bilirim aileme ağır gelir sözlerim*

.....
*Yormuş ailem beni, kamuoyu önünde
Söylemek gerekmez de ben hep içime attım*¹³

Ailenin diğer bireyleri, aile reisini yorduklarını söylememişlerdir. Şiirde bu anlamda bir işaret yok. Kim bilir belki onlar da *verili olanla* yaşamayı yeterli bulanlardandır. Zaten aile birliğinin sorumluluğunu daha baştan kabullenen ve yüklenen aile reisi de bundan şikâyetçi değildir. Bir yere ailenin yükünü taşıyamayacağı bir yere gelince, aile reisi sertleşir ve tepkisini şiirde dillendirir.

*“Sevgimi kullandılar, suçlamıyorum
Bunun için fazlasıyla zemindim
Yorgun düşüp uyuduğum olsa da
Onlar için sıçrayarak kalktım hep
Başa kakmak değil de
Et susunca konuşuyor iskelet
İma sanatını geçtim ağzımdaki baltayla
Benzetmeler sert oldu ama hayat daha sert*¹⁴

‘Değişmek, değişim’ sözcüklerinin anlamları, 1980’li yıllardan başlanarak amorf hale getirildi. Değişmenin yönü, zamanı, koşulları ve diğer öğeleri değişimin sözde hızı içinde kaybolup gitti. Özellikle iletişim teknolojisindeki gelişmeler, bu teknolojiyi yaratan çabanın neresinde durduğumuza bakılmaksızın, yaşamımızın tek belirleyeni olarak sunuldu. Marshall Berman’ın *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor* yapıtının adı bile, kitaptaki değerle(ndirme)lerin kapsamından öte, ‘*Gülelim oynayalım kâm alalım dünyadan/ Mai tesnim içelim çeşme-i nev peydan*’ anlayışıyla ele alındı. Katı olan her şey buharlaşıyor, öyleyse biz de buharlaşmadan hayatımızı yaşayalım demeye getirildi.

Tahir Abacı’nın saptaması şöyleydi o yıllara bakarken:

“1980’lerde, üstelik faşizan bir iklimde ilkin siyasal söyleme yerleşen ‘çok seslilik’ dört eğilimi bir araya getirmek, ‘serbest piyasa’ vb. görünüşte ‘liberasyon’ kokan ama gerçekte sadece bir ‘manipülasyon’dan ibaret olan anlayış da hiç kuşkusuz üretim ilişkileri, üretim güçlerinin gelişimi, toplumun beklentileri gibi bir dizi ‘pozitif’ ihtiyacın dayatması sonucu doğmuştu. O ihtiyacı birebir karşılayıp karşılayamadıkları ayrı bir konu. Bu tür olgular, özellikle estetik değeri belirleme düzleminde hemen, bir anda ve ‘bire bir’ düzeyde sanata yansımazlar ama hem dönemin zihniyet dünyası hakkında ipuçları verirler, ayrıca gerek içerik olarak gerek değerlendirmeye ölçütü olarak kısa erimde yansıyan yönleri de vardır.”¹⁵

Şu belirtilen durum içinde elbette şair de boş durmayacaktı. O da bu gidişata ‘değişmek’ sözcüğünden hareketle alaysamalı bir dille yanıt verecekti. Çelişkileriyle / çatışmalarıyla verdi de:

*“Değişmek diyordunuz o da oldu sonunda
Et yok ama yapılır iskeletin hesabı*

*Vahşi kapitalizmin diliyle konuşurum
Bu benim tarzım değil bu benim acım
Varlık nedenim ailem ama yoruldum*¹⁶

Sonuç Yerine

Abdülkadir Budak’ın bu şiiri, aynı dergide¹⁷ dergi yönetimince hiçbir açıklama yapılmaksızın iki kez basıldı. İki basımı karşılaştırdığımızda tek değişikliğin ilk dörtlükte olduğunu görüyoruz. İlk basımda birinci dörtlük ayrı ayrı iki dize halinde, ikinci basımdaysa bütün olarak yer alıyor. Bu da gösteriyor ki Budak, şiirinde kurguyu, biçimi en az anlam kadar önemsiyor. “Şiir kurma tekniği anlamında ilk iki kitabım (*Geçti İlk Yaz Denemesi* ve *Şimdi Yaz*) gerçek anlamda bir arayış sürecidir. Bana en yakışanı öyle sanıyorum ki *Gömleğim Leylâ Desenli*”deki tekniktir. O şiir kurma biçimini bir hayli benimsemiş olmalıyım ki bugün de onun üzerinden yürüdüğümü görüyorum. Bazen dörtlüklerle, daha çok da değişik sayıdaki dizelerden oluşan öbeklerle ve dış uyaktan elde edilen seslerle.”¹⁸ derken de biçim / kurgu çabasına dikkat çekiyordu Abdülkadir Budak. Aynı özeni noktalama işaretlerini kullanırken de gösteriyor. Sözelimi şiirde hiç nokta kullanılmıyor noktanın vereceğini onu kullanmadan da veriyor Budak. “Bunu anlamak gerek! Bunu anlamak gerek!” dizesinde kullanılan ünlem işaretleri, şiirin orta yerinde bir çığılığın yükselişine katkıda bulunuyor. Oysa bu ünlem işaretleri kullanılmazdı da oradaki seslenmeyi duyacaktık. Ama ünlem işaretleri, aile reisinin bu seslenişini bir çaresizliğin şiirdeki patlamasına dönüştürüyor. Tıpkı Aile Reisi adlı şiirin istediği gibi, anlaşılması gereken insani bir patlama.

- 1- *Ahşap Anahtar*, Abdülkadir Budak, Can Yayınları, İstanbul, 2000.
- 2- Agy, s. 39.
- 3- *Sana Bakmak*, Abdülkadir Budak, Can Yayınları, İstanbul, 2004.
- 4- Agy, s. 43.
- 5- *Ev Zamanı*, Abdülkadir Budak, Can Yayınları, İstanbul, 2002.
- 6- Agy, s. 54.
- 7- *İşaretler*, Abdülkadir Budak, Söyleşi: Hayriye Ersöz, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, Ocak 2006, s. 98.
- 8- *Şiirler*, Behçet Necatigil, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Nisan 2005.
- 9- Agy.
- 10- Agy.
- 11- *Ev Zamanı*, s. 49.
- 12- Agy, s. 46.
- 13- Aile Reisi, Abdülkadir Budak, *Varlık*, Mayıs 2006.
- 14- Agy.
- 15- *Şiir Defteri, 1980 Sonrası Şiir ve Hayat*, Şeref Birsal-Cenk Gündoğdu, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, Haziran 2005, s. 31.
- 16- Aile Reisi, Abdülkadir Budak, *Varlık*, Mayıs 2006.
- 17- Aile Reisi, Abdülkadir Budak, *Varlık*, Nisan 2006- Mayıs 2006
- 18- *İşaretler*, Abdülkadir Budak, söyleşi: Hayriye Ersöz, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, Ocak 2006, s. 102.

Salih MERCANOĞLU

ORGAN BAĞIŞI

beyazciğerlerimi tütüne
siyahciğerlerimi alkole
kalbimi bırakıp giden sevgiliye

kaburgalarımı sosyalizme
dizlerimi taşıdığım yüke
gözlerimi dökülen kirpiklerime

gündüzümü geceye
geceyi beklediğim gündüze

bağışladım bile-isteye

ey babaların babası!
bana sağlam kafa
sağlam vücut öneren
büyük ve kanlı meret!
en güzel organımı sana bıraktım
bak örselenmemiş,
henüz dalında, lütfen kabul et.

Mustafa FIRAT

TANRININ GÜNAHI

sonra elindeki hançeri bırak
gün bir huzmedir, erir sırtımda yaralar
rüzgâr yok!
kaç zamandır değmedin kalbim denilen o diyara...

eşyalar puslu ve kirlî
ah n'olur sus!
nerelerdedir o hüznün sahibi?
işte benim; yalnızlığından kiralık o mutsuz!

odalar ağır ve karanlık
yüzüme bir tokat gibi çarpıyor her şey
ve her şey bir şey oluyor anlık
bilmedim bilemedim değmezmiş hiçbir şey

–de ki kalbin yol alsın o ülkeye
sessiz, çaresiz ve yitlik!

*

Zamansız ölümler giderek sıklaşıyor. Önce gencecik Doğan Ergül, şimdi de Coşkun Yerli. Şairlerimizi yitirmenin üzüntüsünü sevenleriyle paylaşıyoruz.– *Akatalpa*

İhsan ÜREN

AŞK BİTTİ...

Aşk bitti;
kim, otomobili yoldan çıkardı,
kim şarmpole yuvarladı aşkı?

Yağmurlar kesildi, çoraklık başladı.
Kış aylarında yağması gereken
yağmurun % 17'si yağdı.
Gerisi, nerde bu yağmurların, nereye gitti?
verim düştü, aşk bitti.

Aşkın termometresi kaç gösterir şimdi?

Bereketin fitili kısıldı, soluğu kesildi.
Ne yiyecek bu insanlar?
Aşk, karın doyurur mu?

Melül mahzun bakınıp durma,
yoksul artık
çünkü
aşk bitti!

Ersun ÇIPLAK

EZELİ YAPRAK

usulca çekilince aramızdan
lalenin saadeti;
kopar fırtına, savrulur
taç/yapraklar arasından ruha
güzellikler bahşeden rüya
açıkta şimdi kırılğan
bir suretle avuçlarımızda

alkış yasak sevinmek doyasıya.
kırılır... kristal parçacıklar
karışır kana, sonra asi bir ruhla
kalırız ayna karşısında;
ve kan ararız yaşadığımızı
ispatlamaya.

bilemez kimse, oysa muhacir gözlerimiz
yaklaşmak için bir başka kıyıya,
nice kumun ateşle sevişmesini beklemiştir
yırtığından tenlerimizin görüldüğü
ezeli yaprakta

Melih Elal, 22 Haziran 2007'de annesini yitirdi. Sevgili annemizin, doğum yeri olan Bursa'da Hamitler mezarlığında ışıklar içinde yatmasını diliyoruz.– *Akatalpa*

'HÜSRAN FİLİZLERİ'

Gültekin EMRE

Celâl Sılay (1914-1974), 60 yıllık yaşamında *Vatan, Tasvir-i Efkâr, Her Hafta, Her Gün ve Ticaret Postası* gazetelerinde (1940-51) çalışmasının yanında *Yeni Memleket* (1952-55) gazetesinde yazı işleri müdürü olarak da görev yapar. *Yeni Gazete* ve *Her Gün* gazetelerinde (1959-60) Ahmet Selâmi Sel takma adıyla köşe yazarlığı yapar. Ayrıca 4 sayı yayımlanabilen *İşte* (1944) ve 15 sayı çıkan *Esi* (1956-57) dergilerini yönetir. 30 sayılı *Doğu ve Batı* (1952-56), 105 sayılı *Yeni İnsan* (1963-71) dergilerini çıkarır ve *Yeni İnsan Yayınları*'nı kurar.

Bitmedi. *Çöl Yolcuları* (1934), *Dört Kapı* (1934), *Lâcivert Işıklar* (1934), *Ebedî Renkler* (1936), *Mısrallar* (1937) –yeni basımı *Hüsrân Filizleri* adıyla okurla buluşur– *Merhamet Şiirleri* (1943), *Acaba* (1945), *Sonra?* (1946), *Boşlukta Duran Taş* (1947), *Zaman İle Yarış* (1956), *Adamca* (1959), *Doğa* (1965), *Aşk Dialektiği* (1967), *Şimdi Geldin Şimdi Gittin* (1968), *Küpe*

Destanı (1968), *İlişki Deyimleri* (1969), *Karşın* (1971). Bu kitapların tamamını Doğan Hızlan - Levent Yılmaz 2000'de *Hüsrân Filizleri* başlığıyla yayımlamışlardı. Aralık 2006'da yayımlanan genişletilmiş 2. basıma yeni bulunan, şairin yayına hazırladığı ve ortaya çıkarmaya fırsat bulamadığı 'Om' ve dergilerde kalan şiirlerinden oluşan 'Kalanlar' bölümü de eklenmiş.

Bu özgün ve farklı şairin tüm şiir kitapları, böylece, eksiksiz bir biçimde ve Doğan Hızlan'ın irdeleyici, açılmayıcı, değerlendireci sunusuyla yeniden şiir severlerin dikkatine sunuluyor.

Doğan Hızlan, giderek bir efsaneye dönüşen Celâl Sılay'ın dış görünüşünü ve kişiliğini şöyle ele alıyor: "Sılay efsanesini oluşturan temel birkaç öge var. Bunların bir bölümü daha çok Sılay'ın kişiliğiyle ilgili: tek başına dergiler çıkarması, kitaplarını – çoğu kez dostlarından peşin peşin para toplayarak– kendi bastırması, 'Kel'liği, 'Napolyon'luğu ve elbette ki bitmez tükenmez aşkları gibi." Ayrıca günümüzde daha da çok önem kazanan "çevre" sorunlarına 1940'lı yıllarda şiirleriyle eğilmesi de unutulacak gibi değil. Behçet Necatigil onun için şu yargıda bulunuyor: Son on yılında şiirini tek başına ayakta tutma çabası da bir karakter belirtisidir." Sevdiği kadının kendisine yüz vermemesinin yarattığı üzüntüyle bir gecede saçları tümüyle dökülen, yine âşık olduğu kadının peşinde Fransa'ya giden bu şairin sevimli portresi şiirlerine de yansıyor.

Bu renkli şairin tüm şiirlerini 623 sayfalık *Hüsrân Filizleri*'nde, 2. basımda, bir araya getiren Doğan Hızlan - Levent Yılmaz, bir efsaneyi biraz daha gerçeğe dönüştürüyorlar böylece. Dışa dönük gibi gözükse ama o ölçüde de sıkılgan ve kapalı bir kişiliğin kaleminden çıkan onca şiir, şiir tarihimize de ışık tutuyor. Değindiği konu, ele almadığı felsefi yorum kalmamış onun. Felsefeyi şiirine yedirme çabasında pek başarılı olamasa da kısa dizelerle insana eğilmeyi ve kendini keşfetme çabasını sürdürmüştü hep. "Onun için şiir uğraş değil, hayatın ta kendisi"dir diyor Doğan Hızlan. Onun şiirinde "Yalnızlık, şehvet, geçip giden hayatın dışında kalan birinin serzenişleri, sembolizmin daha çok yaşamsal alana dönüşü..." yer alırken, "her dinlediği, her yaşadığı güzellik onun bir şiirine esin kaynağı" da olur. Celâl Sılay, kendi ben'ini öne çıkararak kurar şiirlerini. Yer yer biçimsel denemelere de girer iç ve dış çelişkileri ortaya koyarken. Tek hecelerden, sözcüklerden yola çıkar kekeme bir tavrı sergilemek için. Havada kalan bir şiirdir onunki, "Boşlukta duran". Şairi kadar yalnızdır ve de "yorgun"dur onun şiirleri. Özgür ve özgündür yine de. Yer yer Nâzım'ın etkisi de sezilir ilk dönem şiirlerinde: Dize kırmalar ve söylemde Nâzım'a yaklaşma çabası vardır onun.

Lâcivert Işıklar kitabına adını veren şiirin ilk dördünlüğündeki duyarlığı tüm şiir yaşamına yaymış bir şair Celâl Sılay: "*Lâcivert bir denize benzer gözleri vardı;/ Bakışları sessiz bir gece kadar alıcı;/ Ruhunun süzgecinden ruhumu anlayıcı;/ Engin... sonsuz bir mâna bende beni aradı.*" İçim ve Dışım başlıklı şiirinde de kendi dünyasına götürüyor bizi: "*Beni düşüncelerim içinde bırakınız!/
Ahmet ÖZBEK*

DÜŞLER ŞEHRİ

şiir kıyısından
kalpler koyağından
yıldızlar şehrinde
sırsız aynalardan
avuçları çivi izi
sevdalar çarmıhından
indirilmiş,
zıfâf gecelerinden
teneke çatılardan
ay kapılarına
uzanan,
gizemli yaprakları
nilüfer ağzı
şebboylar şehrinin

naif çiçeği

bir sefalet hikâyesi
söylenir
kıyılarında

bütün kapılarında
dil dil
acılar

ve
kanayan
bir ay söylencesi

okunur,
yıllar yılı bakışlarında
gece annelerinin

yakamozların
solduğu tül kıyıda.

üşürken
yaşlı bir çocukluk

ürperirken
ince ipek geceliğiyle
şehir:

--gülümserdi
çöl'e serap
mevsimler susardı

rüya
solan ay'dı
laleler konuşurken

Kendi kahurlarımla çırpınayım yalnız./ Hür rüzgârlar! Siz beni aranızda alınız./ Ben, ki içten ve dıştan kavrulmuşum, yanmışım."

Beş deneme kitabının yanında bir de öykü kitabı bulunan Celâl Sılay, şiirleriyle bir kez daha aramızda. Yolculuklarda, aşklarıyla, çöllerde, ıslık çalarak... ömrünü şiire adaya adaya çevreyi, renkleri, dünyayı, içindeki ve dışındaki her şeyi şiirine akıtan bu şairle birlikte şiirimizin geldiği yeri de görme olanağı buluyoruz, *Hüsrân Filizleri*'yle.

Hüsrân Filizleri, Celâl Sılay, Haz. Doğan Hızlan-Levent Yılmaz, genişletilmiş 2. basım, Ekim 2006, 623 sayfa.

'LİRİKA'YA AKAN IRMAK'

-Şiir ve Edebiyat Üzerine Düşünceler-

Yılmaz ARSLAN

Ülkemizde, şiir eleştirisi üstüne, derinlikli yazılılar yazılmaya, böylece konu da daha ayrıntılı ve bilimsel temelde tartışılmaya başlandı. KOÜ'nün düzenlediği "1. Ulusal Şiir Kongresi", Çanakkale Üniversitesi'nin düzenlediği "Zamanın Şiiri, Şiirin Zamanı" konulu sempozyum, Ordu Şiir Günleri, Küçükkuyu Zeus Şiir Şöleni (sonradan Dyonisos oldu sanırım), Salihli Şiir İkindileri, Şiiristanbul gibi etkinlikler şiirin kendine, yeniden, toplum belleğinde yer edinmesi, şiir konularının ve şiirin tartışılması açısından, hareketlilik kazandıran etkinliklerdi. Bunun yanında hazırlanan yıllıklar, dergilerde şiirin çoğalması (bir çoğunun niteliği elbette tartışılmalı da olsa), dergilerin, şiirin çeşitli konuları hakkında dosyalar hazırlanması, şiir adına artı haneyle kaydedilmesi gereken güzellikler...

Bilinir: kuramlar, yapıt doğuramaz, aksine kuramları yapıtlar doğurur. Olsa olsa, yapıta bakanın, alımlayanın geliştirdiği kuramlarla, başkaca yapıtlara da bakılabilir. Buradan da yeni yeni kuramlar boy verir nihayetinde. Ülkemizde, eleştirinin fazlaca

okunmadığı bir gerçek de olsa, işte yıllardır ülkemizde, Tanpınar'dan, Ataç'tan, Mehmet Fuat'tan, Bezirci'den Fethi Naci'ye, M. Şerif Onaran'a, oradan süzülüp gelerek Sabit Kemal Bayıldırın ve Mustafa Durak'a, Orhan Koçak'a, Veysel Çolak'a, Yusuf Alper'e, A. Budak'a, Ramis Dara'ya, Celâl Soycan'a, A. Ada'ya, Baki Ayhan T.'ye, Salih Bolat'a, Hilmi Haşal'a, Hüsamettin Çetinkaya'ya, Orhan Kahyaoğlu'na, Şeref Bilsel'e, sonrasında daha gençlere el veren bir eleştiri-deneme-inceleme merkezli yapı oluşmuş durumda. Bu yapının el vereceği başka isimler de çıkıyor yavaş yavaş. Bizde çokça yazıldığı gibi, artık şairler de kendi eleştirmenlerini, kendi içlerinden çıkartıyor... Bunlardan biri de Hüseyin Avni Cinozoğlu... Kitabı kaç kişi okur bilemem, dağıtımını da bilmiyorum, ancak okuyacak olanların çok şanslı olduğunu düşünüyorum. Çünkü Cinozoğlu, müthiş bir birikimle yazmış bu yazıları. Hiç biri de denemesel, incelemeseli değil. Doğrudan doğruya, eleştiri kültürüyle yazılmış yazılar...

Yalın Ses Yayınları. H. Avni Cinozoğlu'nun poetik yazılarını kitaplaştırdı. Adı yukarıda. Alt başlık da... Hepsini şiir üzerine değil ama şiirsel dille tanımlanmış yazılar bunlar... Biri, Hasan Ali Toptaş'ın 'Bin Hüzünlü Haz' kitabı üstüne... Cinozoğlu, Toptaş'ın 'Uykusuzlar'ı okusaydı, eminim onu da yazardı.

Diğer yazılardan ikisi, H. Avni Cinozoğlu ile yapılmış söyleşiler: 1. 'Safranbolu'da Tek Deniz Feneri' üstüne yapılmış... 2. 'Gölgesiz Kandil' üstüne yapılmış söyleşi... Kendi poetikasının açılımını, Türk şiir imajının kıyısından yapıyor. Bütün bir sosyolojik, etik, edebi geçmişle harmanlanmış görüşlerini H. Avni... Mistisizme entel bakış hemen fark ediliyor satır aralarında...

Diğer yazılardan 'Bir Adam Yaratmak', Necip Fazıl'ın yazıp Muhsin Ertuğrul'un sahnelediği 'piyes' üstüne...

'2000'li Yıllarda Şiirimiz' adlı yazı, şiirimizin milenyumdan görünen ahvalini açmaya çalışıyor, belki de aysbergin görünen yüzünü aşmaya... Çünkü 'şiir bitti' mavraları, biliyorum ki Cinozoğlu'nun da canını sıkıyor. Doğu-Batı sorunsalı, Ahmet Günbaş'ın 'Çağlaçakar' adlı şiir kitabı, Abdülkadir Budak'ın şiiri, Edebiyat adamlarının yaşantıları ve yapıtlarına etkileri, yine 2000'li yıllarda şiire bakış, temel ve ara izlenimler, Betül Tarıman'ın *Yol İnsanları* adlı şiir kitabı, Zağfiran'da Kırık Beyaz Zamanlar, Şiir Ülkesinin Üstündeki Hayalet, Cinozoğlu'nun

BİR GÜN'E EŞDEĞER İKİ DENEME

Mitat ÇELİK

1 adorno ve peşrevi

bir bahçeye girdiğimi sanıyorum, güllerle dolu bir bahçe, dibinde uyuduğum... dibi en açık anlamıyla söylüyorum. bir sunağın, bir çift elmanın, tepemde asılı duran veya kalçalarında akdeniz uçarılığı yakaladığım.

yine de adorno masum değil... yürürken veya araba kullanırken arkaya bakıp şunu söylüyor,
– "müzik ses ile düşünmektir". iyi de, bileklerim?

hadi baştan alalım... ilhan diyor ki,
"bıçakları temizlerim fakat
cesedi kim gömecek"

veya fırat ile dicle fırdolayı, inana'nın sabaha karşı üzerine örttüğü şalın danteli. bileklerimin bana ettiklerine bak. sappho, iyi anneler gibi yırtılan tenimi yine dikecek kaçarı yok.

şimdi neden çalışıyorum heleni kızların çeyizini. ufka bakıyorum, yesemek kadınları hurma çiçeği sanıyor beni. -ancak lazkiye sokaklarında bir küfür isnad üzeri düşebilirsin diyorlar. vaftizli dullar geliyor aklıma. onlara şunu söylemeli miyim?- bir kuşun kenarından taşındım. simurgü değil, durum bu... yine de galile kıyısında kızlarını yıkayan bun'lara kızmıyorum...

gratel büyüyünce azize olacaktım.

2 şeyh galip dediği

istiklal ile karaköy arasında sözünü bıraktığı
galip dede'nin buluntusunu gören
bir seviniyor
bir seviniyor ki
sevinç...

oysa mesele,
plastik sanatlar üzerine görme minvalli değil... bir sualtı müzesinde, mürekep balığı öyküsünü dinleyenlerin uydurduğudur. o kuyu her ne kadar yerebatan sarnıcına çıksa da, içinde balıkların oynadığı: ca-mekan-u seyru mahlukat değil.

asıl galip dede'nin sözünü kaybettiği doğru değil. bir pera azizesinin marmara kıskansın diye saçlarına taktığı ve işin burasını tanı biliyor,

"vardık der-i sa'âdetine yâri görmedik
girdik behište hayf ki didârî görmedik"

-beyitinin konuşulduğudur...

belki hansel de aziz olur...

poet-dilli kaleminden, beyninden süzülen düş-yazıları...

Bu kitabında, nacizane, benim 'Sedir Ağacı' adlı kitabımdaki yazıları da müthiş derinlikli bir incelemeyle, ama eleştirel olarak ele almış sevgili dostum. Emegine, yüreğine, kalemine sağlık şairim. Şiirimiz adına bütün yazılarındaki önemle tespitlerin için... Cinoz Dağı'na selam...

Yayın Yönetmeni	: Ramis DARA	Yazışma Adresi	: Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Melih ELAL	Katkı Payı	: 15 YTL
Yönetim Yeri	: Melih ELAL Barış Mh. Adalet Sk. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 16140 Nilüfer - BURSA	Posta Çeki	: Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Yayın Danışmanları	: İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.	Baskı	: Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 - BURSA
Dağıtım	: Pentimento Art Shop (0212 2933959)	Elektronik Posta	: akatalpa@hotmail.com
		Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. : ISSN 1305 - 7685

Şiir

ağırıklık aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (www.akatalpa.com) Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur. Ticari amaç gütmeyeceği için yazarlarına telif ödemez.